

Ústavní soud se zabýval náhradou nákladů řízení, tentokrát u zničení laboratoře během jejího zajištění

18.10.2023 - | Ústavní soud ČR

Stěžovatel vlastnil chemickou laboratoř, která mu byla v roce 1998 odcizena.

Proto si obstaral soukromého detektiva, díky němuž policie laboratoř našla a zajistila. Během zajištění však došlo k odcizení a poškození části laboratoře. Stěžovatel podal v roce 2002 k Obvodnímu soudu pro Prahu 7 žalobu, již se domáhal náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem. Celkem požadoval částku 4 697 105 Kč se zákonným úrokem z prodlení z části požadované částky. Obvodní soud stěžovateli vyhověl v částce 1 494 135,32 Kč s úrokem z prodlení, ve zbytku žalobu zamítl. Rozhodl o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků na jejich náhradu nemá právo. Městský soud v Praze částečně změnil rozsudek obvodního soudu tak, že žalobu zamítl ještě co do částky 46 367,54 Kč. Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Stěžovatel ve své ústavní stížnosti namítal, že ač se o nalezení své laboratoře sám zasloužil, v důsledku chyb policie mu na ní vznikla škoda, o jejíž náhradu se musel 21 let soudit. Poukazoval také na soudní rozhodnutí, z nichž dovozoval, že má právo na náhradu nákladů řízení.

Třetí senát Ústavního soudu (soudkyně zpravodajka Veronika Křestanová) vyhověl stížnosti stěžovatele a zrušil nákladový výrok rozsudku městského soudu ze dne 22. března 2023, č. j. 11 Co 22/2023-910, protože jím soud porušil ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

I když má účastník jen částečný úspěch před soudem, může mu soud podle občanského soudního řádu přiznat plnou náhradu účelně vynaložených nákladů řízení, pokud rozhodnutí o výši plnění záviselo na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu (§ 142 odst. 3 o. s. ř.). V případě stěžovatele soud založil své rozhodnutí o výši plnění pouze na znaleckém posouzení a na své úvaze. Ohledně některých poškozených částí laboratoře rozhodl na základě ocenění znaleckým posudkem. Ohledně další části na základě své úvahy včetně úvahy o nulové hodnotě membrán z důvodu, že byly poškozeny již před převzetím policií. V žádném konkrétním rozsahu (tedy ani ve vztahu k membránám) žalobu nezamítl z důvodu, že by v takovém rozsahu byla nedůvodná co do základu. Úspěch stěžovatele v řízení nebyl nepatrný. Jestliže soudy při svém rozhodování o nákladech řízení uvedeným neřídily, dopustily se vůči stěžovateli svévole a jejich rozhodnutí bylo v extrémním rozporu s tím, co v řízení vyšlo najevo.

Ústavní soud dodal, že samotná délka řízení není okolností, která by měla být zohledňována při rozhodování o nákladech. Může případně založit odpovědnost státu za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení, tuto otázku však Ústavní soud neposuzoval.

Nález Ústavního soudu je jedním z řady rozhodnutí, v nichž se Ústavní soud zabývá náklady řízení, přestože tato problematika zpravidla nemá ústavní přesah. Ústavní soud proto připomíná, že od podzimu roku 2017 není přípustné dovolání jen proti rozhodnutí o nákladech řízení. Pokud by dovolání bylo přípustné, počet ústavních stížností do nákladových výroků by byl jistě nižší. To je dobře patrné například z případu sp. zn. III. ÚS 460/23 též soudkyně zpravodajky, v němž byl také

dnes vyhlášen vyhovující nález (378 KB, PDF). Tam totiž Nejvyšší soud, když rozhodoval o nákladech dovolacího řízení, rozhodl přesně tak, jak považuje Ústavní soud za ústavně souladné. Při přípustnosti dovolání by Nejvyšší soud sám mohl rušit nákladový výrok odvolacího soudu a především by jej sám mohl změnit, aniž by rozhodnutí rušil a vracel věc odvolacímu soudu k novému rozhodnutí o nákladech řízení. Ústavní soud možnost měnit rozhodnutí nemá.

Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1504/23 je dostupný zde (426 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-se-zabyval-nahradou-nakladu-rizeni-tentokrat-u-zniceni-laboratore-behem-jejeho-zajisteni-1>